

En moderlig far

af *Nana Hauge*

Trods mange fantasifulde forsøg på at omdefinere eller ligefrem ophæve Guds køn, kommer man ikke uden om, at Bibelens Gud er hankøn, ligesom de mandlige eller maskuline billeder er de mest udbredte, når det kommer til beskrivelserne af Bibelens Gud.

Et centralt gudsbillede er således faderbilledet. Gud er som en far, og Israel er Hans børn. Dengang Israel vandrede 40 år i ørkenen, bar Gud Israel, som en far bærer sin søn. Som far sørger Gud også for sit barns forplejning. Føde skal Israel ikke selv sørge for. Det kommer ned fra himlen i skikkelse af manna, der smager som honningkager.

Hen mod enden af ørkenvandringen – efter overgivelsen af Lovens tavler på Sinai – er Israel dog efterhånden træt af den ensformige menu, honningkager eller ej. Fuldstændig som et træt barn giver folket sig til at græde og brokke sig:

”Bare vi kunne få kød at spise! Vi husker de fisk, vi frit kunne spise i Egypten, og agurkerne, vandmelonerne, porrerne, løgene og hvidløgene. Men vi har mistet appetitten, for vi ser ikke andet end manna!” (4 Mosebog 11).

Og som en god far bærer over med sit trætte barn, sådan bærer Gud over med Israel og giver dem kød at spise:

”... så skal I få kød at spise. I har jo grædt og sagt: »Bare vi kunne få kød at spise! Vi havde det godt i Egypten.« Og det har Herren hørt. Men nu skal Herren give jer kød at spise!” (4 Mosebog 11)

I Esajas bog er det også under henvisningen til far-barn forholdet, at det angrende folk, Israel, henvender sig til Gud: Folket ser tilbage på det babyloniske eksil og indrømmer, at det var deres oprør, der førte hertil. Nu påkalder de Gud under henvisning til, at Han dog er deres far.

På samme måde kan barneforholdet være baggrunden for Guds bebrejdelse af det ulydige folk. Det folk, som Gud har opfostret som et barn, vil ikke kendes ved ham og forstår ikke noget som helst:

”Hør, himmel, lyt, jord,
for Herren taler:
Børn har jeg opfostret og opdraget,
men de har brudt med mig.

Oksen kender sin ejer,
æslet sin herres krybbe;
men Israel kender ikke mig,

mit folk fatter intet.” (Jes 1)

Betyder nu det, at Gud overvejende *beskrives* i maskuline kategorier eller billeder, for det gør Han jo, at talen om ham slet ikke har feminine aspekter? Rummer Bibelens tale om Gud ikke den kvindelige erfaringsverden?

Det gør den faktisk, for nok er faderbilledet et af Bibelens helt centrale, men med Gud er det også, som med en mor. Og selvom billedet af Gud som mor ikke er det mest anvendte billede på Gud, er det ikke desto mindre det mest tankevækkende.

Hvis man som almindeligt antaget forudsætter, at samfundet på Bibelens tid var patriarkalsk og mandsdomineret, så er det da bemærkelsesværdigt, at Gud er som en mor. Der er endda direkte henvisninger til kvindekroppen i billeder, der går på fødsel.

Når forholdet mellem Gud og Israel skal understreges, er det med Israel og Gud som med en mor og et barn:

”Den klippe, der fødte dig, forsømte du,
du glemte den Gud, der fødte dig under veer.” (5 Mos 32)

(Oversat af Karin Friis Plum i ”Kvindehistorie og kvindehistorier” Hans Reitzel, 1983)

Og da Moses i ørkenen er ved at være træt af Israels brok og fløb, henviser han vredt til at de dog må være Guds ansvar for:

”Er det mig, der har undfanget hele dette folk i verden? Er det mig, der har født det?” (4 Mos 11)

(Oversat af Karin Friis Plum i ”Kvindehistorie og kvindehistorier” Hans Reitzel, 1983)

Gud trøster, ligesom når en mor trøster, og han tørrer tåren af hver en kind.

”Som en mor trøster sit barn,
trøster jeg jer,
så I finder trøst hos Jerusalem.” (Es 66)

Ja hele universet med spædbørnspleje og fødsel er tilsyneladende ikke fremmed for forfatterne til den bibelske fortælling om Gud og Israel, for Gud er som en mor, der ikke glemmer sit diende barn:

”Glemmer en kvinde sit diende barn?
Glemmer en mor det barn, hun fødte?
Selv om de skulle glemme,
glemmer jeg ikke dig.” (Es 49)

Og når Gud ifølge Esajas' profeti vil gribe ind til fordel for Israel, ja så skildres Hans trængsler også med et billede fra fødestuen:

”Jeg har tiet i lange tider,
jeg har været tavs og holdt mig tilbage;

nu skriger jeg som en fødende,
jeg stønner og snapper efter vejret.”

Når Gud forbarmer sig over Israel, så kan man lidt knudret sige, at han livmødrer han sig. For det hebraiske ord for livmor (ræhæm) bruges i afledt form til at udtrykke det vi på dansk kalder barmhjertighed:

”Som en far forbarmer (egtl: livmødrer) sig mod sine børn, er Herren barmhjertig mod dem, der frygter ham.” (SL 103)

Med Gud er det altså ikke blot som med en far, men også som en med mor og endda også som en hønemor. For når Guds omsorg for Israel skal beskrives, bruges i utallige salmer billedet med de udbredte vinger, og det er som bekendt hønen og ikke hanen, der samler ungerne under vingerne.

Der er ingen tvivl om at Gud er af hankøn, når man læser Bibelen. De overvejende gudsbilleder er mandlige eller maskuline og centralt er altså billedet af Gud som far. Men alligevel er han som en mor.

Pointen med at sammenligne Gud med en kvinde, en mor, er dog ikke kønspolitisk. Pointen er at understrege Guds omsorg og urokkelige kærlighed til sin skabning. Denne urokkelige kærlighed kan her i denne verden bedst lignes med fader- eller moderkærlighed.

Dette vil betonfeministers insistere på, at Gud faktisk er en kvinde – og at hun(!) derfor bør tituleres modervor, ikke ændre noget ved. Det vil heller ikke lægge noget til, men kun komme til at fremstå som en desperat insistere på vor tids store svøbe: politisk korrekthed.

Men formålet med Bibelens billedtale er ikke politisk korrekthed. Formålet er som sagt at understrege Guds forhold til sin skabning. Alt hvad vi siger om Gud skal da altid tjene dette formål. Ikke vore egne politiske dagsordner.

Hvor intet andet er anført er alle bibelcitater fra den autoriserede danske oversættelse af 1992. Citat fra salme 103 er dog taget fra den autoriserede oversættelse af 1949

Litt:

Kirsten Nielsen, Der flammer en ild.

Karin Friis Plum, Kvindehistorie og kvindehistorier